

Bescherming van stagiair(e)s op het werk

Risicoanalyse en document

Conform het KB van 21 september 2004 en het KB van 3 mei 1999, gewijzigd door het KB van 3 mei 2003, het KB van 28 mei 2003 en het KB van 21 september 2004.

Stagiair(e): *elke leerling of student die in het kader van een leerprogramma georganiseerd door een onderwijsinstelling, daadwerkelijk arbeid verricht bij een werkgever, en dit met het oog op het opdoen van beroepservaring.*

Stageplaats:

Naam en adres van de werkgever die de stagiair(e) tewerkstelt

UZBrussel
Laarbeeklaan 101
1090 Brussel

Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk van de stageplaats:

Interne Preventie UZBrussel
Laarbeeklaan 101
1090 Brussel
Preventieadviseur–arbeidsgeneesheer: Dr. Devroegh H.
Preventieadviseur–veiligheid   Ing. Schelfhout P.

Onderwijscentrum die de stagiair(e)s aanbrengen:

(facultatief in te vullen)

Naam en adres:

.....
.....
.....
.....

Opleiding of studierichting stagiair: 2de, 3de, 4de master arts.

Risicoanalyse

Kijkstage zonder risicohoudende activiteiten:

Er is geen risico-analyse nodig.

Nachtarbeid:

Wachtdienst tijdens 2de, 3de, 4de master arts. Zelfde risico's als tijdens dagdienst.

Beschrijving van de werkzaamheden:

Werken met machines tijdens medische en paramedische taken (stellen van diagnose met als doel het instellen van geneeskundige, chirurgische behandelingen). Hierbij is er blootstelling.

Blootstelling aan risico's die aanleiding geven tot verplicht passend gezondheidstoezicht zoals bedoeld in het KB van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers:

Welbepaalde risico's:

- chemisch:
  - agentia: zepen, ontsmettingsmiddelen, geneesmiddelen, cytostatica, bewaarprodukten, kleurstoffen o.a. formaldehyde.
  - risico op dermatose
  - risico op andere effecten: kankerverwekkend effect, ademhalingsallergie
- fysisch:
  - ioniserende stralingen: 2de, 3de, 4de master arts
- biologisch:
  - sociaal contact
  - nauw speeksel contact
  - contact bloed en lichaamsvochten (urine, stoelgang, cerebrospinaal vocht, speeksel, tranen, semen/ vaginale secreten,...). Contact mogelijk via spatten, prikongevallen.
  - tuberculoserisico
  - infecties (bacteriën, virussen, schimmels,...) door contact met patiënten
- psychosociale werkbelasting
  - nachtarbeid (wachtdienst)
  - agressie of emoties: psychiatrie, verwarde patiënten, bezoekers.

Specifieke risico's op de werkplaats te wijten aan

Een gebrek aan ervaring – het niet bewust zijn van risico's – de niet-voltooid ontwikkeling.

Zie de niet limitatieve lijst van agentia, procédés en werkzaamheden en plaatsen (bedoeld in artikel 3,§2 en in artikel 8)in bijlage.

- Biologische agentia van klasse 1,2 en 3 (KB van 4 augustus 1996). Tot deze laatste groep behoren de tuberkelbacil, het hepatitis B virus, het hepatitis C virus en HIV virus.
  - o De stagiaires zijn gevaccineerd tegen hepatitis B of hebben voldoende antistoffen tegen hepatitis B.
  - o Ze dienen ook jaarlijks een tuberculinetest (of een rx-thorax bij contra indicatie tuberculinetest).
  - o Richtlijnen ziekenhuishygiëne worden opgevolgd bij verzorging/onderzoeken van patiënten in bronisolatie vb.: FFP₂ masker – open longtbc.
  - o Verzorging met nauw fysiek contact van HIV-patiënten, hepatitis C-patiënten, patiënten in bronisolatie (o.a. bloedafname). 2^e,3^e en 4^e master arts doorlopen een specialistische stage en komen wel in aanmerking om deze patiënten te verzorgen mits ze rechtstreeks onder begeleiding werken van een ervaren arts en de nodige opleiding en informatie ontvangen hebben.
- Chemische agentia. Ontsmettingsmiddelen en geneesmiddelen gebruikt op de afdelingen kunnen een dermatologische en allergische aandoeningen (irritatief en/of contactdermatitis, astma) veroorzaken. In de klinische laboratoria is er contact met grote variëteit aan chemische agentia. Contact met kleine hoeveelheden mutagenen, carcinogenen, giftige agentia is mogelijk. Instructies veiligheidsfiches volgen en zo nodig werken in trekkasten.
- Fysische agentia. Contact met radio-isotopen (nucleaire geneeskunde, abdominale heelkunde), radiologie.
- Nachtarbeid: recuperatie na wachtdienst te voorzien. Geïsoleerd werk verboden.

Preventiemaatregelen

Werkkledij/persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen:

- Schort of wachtpakje.
- Handschoenen: vinyl handschoenen en steriele handschoenen (bevatten meestal latex) afhankelijk van de werkprocedures (zie richtlijnen ziekenhuishygiëne) bij verzorging, contact bloed en lichaamsvochten, contact zepen, water en detergenten.
- Ontsmettingsmiddel.
- Naaldcontainer.
- Ademhalingsbescherming (type): FFP₂ masker bij contact met open tbc, chirurgisch masker.
- Scherm/bril (type): bij risico voor spatten.

- Bij individuele overgevoeligheid aan zepen, ontsmettingsmiddelen/handschoenen: contact opnemen met hoofd van de dienst of met de arbeidsgeneesheer Dr Devroegh.
- Beschermbrillen: in voorraad op dienst of af te halen bij preventiedienst.
- Tillen van patiënten: hulpmiddelen gebruiken (tiltechnieken, tilmateriaal, hulp aan verplegende vragen).
- Dosimeter verplicht stage radiologie, radiotherapie, nucleaire geneeskunde, ria labo, operatiekwartier.

Verboden werkzaamheden:

- Bereiding van cytostatica.
- Geïsoleerd en alleen werken: stagemeeester of toeziende arts moet aanwezig zijn in het ziekenhuis.
- PUC wagen of ambulance besturen (vereist medische schifting).

Vereist gezondheidstoezicht voor de stagiair(e)s:

1. Passend gezondheidstoezicht (cfr. KB 28 mei 2003)
  - Medisch onderzoek (2de, 3^e en 4^e master arts) omwille van de volgende risico's:
    - biologische agentia van groep 1, 2 en 3
    - chemische agentia
    - manueel hanteren van lasten
    - ioniserende stralingen
2. Specifiek gezondheidstoezicht: voorafgaande gezondheidsbeoordeling en periodieke gezondheidsbeoordeling (jaarlijks)
  - Vereist omwille van specifiek risico:
    - gebrek aan ervaring
    - niet bewust zijn van risico's
    - niet-voltooid ontwikkeling

De stagiair(e) moet beschikken over een Formulier voor de Gezondheidsbeoordeling opgesteld door de arbeidsgeneesheer van de werkgever (of de arbeidsgeneesheer van de onderwijsinstelling).
Het gezondheidstoezicht zal toevertrouwd worden aan de universiteit.

Verplichte inentingen – verplichte tuberculinetest

- Tetanus.
- Hepatitis B.
- Tuberculinetest.

- Kinderziekten: indien men werkt met kinderen veronderstellen we dat de stagiairs hun basisvaccinaties voor kinderziekten hebben gekregen.
- Andere vaccinaties in functie van specifiek besmettingsrisico op een stageplaats.
- Contact met kleine kinderen beneden 6 maand: rappelvaccinatie wordt aangeraden als bescherming patiënt. Sinds 1/07/2015 bevat gratis rappelvaccin (in Vlaanderen) voor tetanos ook kinkhoest.
- Griep: vrijblijvende basis – niet verplicht.

Preventiemaatregelen bij zwangerschap en borstvoeding

Zwangerschappen moeten onmiddellijk gemeld worden aan de werkgever van het ziekenhuis dat de stagiaire tewerkstelt en aan de stageverantwoordelijke.

Medisch onderzoek door de arbeidsgeneesheer is verplicht begin van de zwangerschap.

Medisch onderzoek door de arbeidsgeneesheer is verplicht bij lactatie.

De algemene risico-evaluatie moederschapsbescherming vindt u in bijlage 3.

De arbeidsgeneesheer zal oordelen of er specifieke maatregelen moeten getroffen worden door de zwangere.

Datum, naam en handtekening	Datum, naam en handtekening
Werkgever van de stageplaats	Preventieadviseur–arbeidsgeneesheer

Bijlage 1:

KB (2.05.1995) bijlage I en II

Bijlage I: niet-limitatieve lijst van agentia, procédés en arbeidsomstandigheden bedoeld in art. 4 van KB moederschapsbescherming.

Bijlage II: lijst van de verboden agentia en arbeidsomstandigheden.

Bijlage 2:

Hygiënische maatregelen ter preventie van infectieziekten in de verzorgingssector.

Bijlage 3:

Risico-evaluatie moederschapsbescherming.

Bijlage 1 Niet-limitatieve lijst van agentia, procédés en werkzaamheden en plaatsen (bedoeld in art. 3, §2 en in art. 8) waaraan stagiair(e)s niet mogen blootgesteld worden:

A. Agentia

1. Fysische agentia:

- a) ioniserende straling;
- b) werk in een omgeving met overdruk, vb. hoogdrukruimten/diepzeeduiken.

2. Biologische agentia:

Biologische agentia van de groep 3 (o.a. TBC, hepatitis B) en groep 4.

3. Chemische agentia:

- a) stoffen en bereidingen ingedeeld als vergiftig (T), zeer giftig (Tx), bijtend (C) ontplofbaar (E);
- b) stoffen en bereidingen die zijn ingedeeld als schadelijk (Xn) en die zijn aangeduid met een of meer van de volgende R-standaardzinnen:
  - R 39 : gevaar voor zeer ernstige onherstelbare effecten;
  - R 40 : mogelijke gevaren voor onherstelbare effecten;
  - R 42 : kan overgevoeligheidsreacties bij inademing veroorzaken;
  - R 43 : kan overgevoeligheidsreacties bij aanraking met de huid veroorzaken;
  - R 45 : kan kanker veroorzaken;
  - R 46 : kan erfelijke, genetische schade veroorzaken;
  - R 48 : gevaar voor ernstige schade aan de gezondheid bij langdurige blootstelling;
  - R 60 : kan de vruchtbaarheid schaden;
  - R 61 : kan schade veroorzaken aan het ongeboren kind.
- c) stoffen en bereidingen die zijn ingedeeld als irriterend (Xi) en die zijn aangeduid met een of meer van de volgende R-standaardzinnen:
  - R 12 : zeer licht ontvlambaar;
  - R 42 : kan overgevoeligheidsreacties bij inademing veroorzaken;
  - R 43 : kan overgevoeligheidsreacties bij aanraking met de huid veroorzaken.
- d) stoffen en bereidingen bedoeld in het koninklijk besluit van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia op het werk.
- e)
  - gesmolten lood en loodlegeringen, met uitzondering van soldeersel;
  - stof van lood en van loodverbindingen aangewend in fabrieken en reparatiewerkplaatsen voor loodaccumulatoren;
  - loodhoudende verfstoffen aangebracht met het pistool of door middel van elektrostatische procédés;
  - kwik of kwikverbindingen;
  - koolstofdissulfide;
  - arseenverbindingen;
  - fluor en zijn verbindingen;
  - benzeen;
  - tetrachloorkoolstof, 1,1,2,2-tetrachloorethaan en pentachloorethaan.

Procédés en werkzaamheden

1. Vervaardiging, gebruik, distributie met het oog op het gebruik, opslag en vervoer van springstoffen of van projectielen, ontstekingsmiddelen of diverse voorwerpen die springstoffen bevatten.
2. Arbeid in persluchtcaissons en onder overdruk.
3. Werk waarbij gebruik gemaakt wordt van apparaten voor de vervaardiging, de opslag of het vullen van reservoirs met ontvlambare vloeistoffen en met samengeperste gassen, vloeibare of opgeloste gassen; werkzaamheden die een ernstige brand of zware ontploffingen kunnen veroorzaken.
4. Grond- en stutwerk bij uitgravingen van meer dan 2 m diep waarvan de breedte op halve diepte kleiner is dan de diepte; werk dat instortingen kan veroorzaken.
5. Besturen van graafwerktuigen en -machines.
6. Besturen van machines voor het heien van palen.
7. Besturen van hefwerktuigen en het geleiden van de bestuurders ervan met signalen.
8. Slopen van gebouwen.
9. Oprichten en afbreken van stellingen.
10. Las- of snijwerk met de elektrische boog of met de brander in tanks.
11. Gebruik van schiethamers.
12. Onderhoud, reiniging en herstel van hoogspanningsinstallaties in transformatorhuisjes; arbeid met gevaren op het gebied van hoogspanningselektriciteit.
13. Laden en lossen van schepen.
14. Snoeien en vellen van hoogstammige bomen en behandelen van rondhout.
15. Bedienen, in metaalbedrijven, van fabricage- en transportinrichtingen die grote risico's kunnen vormen voor de veiligheid van het personeel, zoals hoogovens, smeltovens, convertoren, en gietijzermengers, smeltpannen, warmwalsen; bedienen van coalcars, coke-cars en uithaalmachines in cokesfabrieken.
16. Arbeid met gevaarlijke machines, behalve wanneer de machine vast is voorzien van afdoende beschermingsinrichtingen die onafhankelijk werken van de bediener. Als gevaarlijke machines worden beschouwd:
  - de volgende houtbewerkingsmachines : cirkelzagen, lintzagen, vlakbanken, vandiktebanken, frezen, pennenbanken, kettingfrezen, gecombineerde machines;
  - de volgende leerlooierijmachines : walsmachines, pers- en schaafmachines, machines voor het gladschuren, karrewalsen, stolmachines en vacüumdroogmachines;
  - de volgende metaalpersen : schroefpersen met wrijvingskoppeling, excenterpersen met mechanische, pneumatische of hydraulische koppeling, hydraulische persen;
  - de persen voor het vormen van plastische stoffen;
  - de mechanische bewogen metaalscharen en snijmachines;
  - de valhamers.
17. Procédés en werkzaamheden bedoeld in bijlage II van het koninklijk besluit

van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling van carcinogene agentia op het werk.

18. Werkzaamheden met wilde of giftige dieren.
19. Schilderwerk waarbij gebruik wordt gemaakt van loodwit, loodsulfaat of enig product dat die pigmenten bevat, indien het loodgehalte groter is dan 2 gewichtsprocent berekend in metallische toestand.
20. Werk aan of met kuipen, bassins, reservoirs, korfflessen of buikflessen die chemische agentia bevatten, bedoeld in punt A.3.
21. Arbeid met een door machines bepaald werktempo en met prestatiebeloning.

Plaatsen

1. Plaatsen waar werkzaamheden worden verricht die ernstige branden of ontploffingen kunnen veroorzaken, zoals:
  - de vervaardiging van vloeibare zuurstof en waterstof;
  - de vervaardiging van collodion, celluloid, ontvlambare gassen en vloeistoffen;
  - de destillatie en raffinage van koolwaterstoffen voortkomende uit petroleum en steenkool;
  - het vullen van verplaatsbare recipiënten met samengeperste gassen, vloeibare of opgeloste gassen andere dan lucht, onder een druk van meer dan 1 kg/cm².
2. – de lokalen bestemd voor de autopsiediensten;
- de plaatsen in de vilbeluiken waar kadavers en krenge behandelt en bewerkt worden;
- de lokalen waar dieren worden geslacht;
- de lokalen waar werkzaamheden worden verricht die een risico inhouden van contact met cyaanwaterstofzuur of met elke stof die dit zuur kan vrijmaken;
- de lokalen of bouwplaatsen waar door werkzaamheden of werken asbestvezels kunnen worden vrijgemaakt.

Voorwaarden om stagiair(e)s toch bloot te stellen aan de hierboven vermelde agentia, procédés en werkzaamheden en plaatsen.

1. de arbeid, betrokkenheid of aanwezigheid is onontbeerlijk voor de beroepsopleiding;
2. de werkgever vergewist zich ervan dat de nodige preventiemaatregelen effectief zijn en door een lid van de hiërarchische lijn, aangewezen door de werkgever, worden gecontroleerd;
3. de werkgever ziet erop toe dat de voormelde arbeid wordt uitgevoerd in het bijzijn van een ervaren werknemer en dat de aanwezigheid op de voormelde plaatsen gebeurt in aanwezigheid van een werknemer

Bijlage 2 Procedures opgelegd door de dienst ziekenhuishygiëne dienen gevolgd te worden*.

Hygiënische maatregelen ter preventie van infectieziekten en contaminaties in laboratoria:

Elk rechtstreeks contact met bloed en lichaamsvochten vermijden.

Bij accidenteel contact van de huid of handen met bloed of lichaamsvochten en scheikundige agentia: wassen en zonodig ontsmetten.

Kledij bevuild met bloed of lichaamsvochten vervangen.

Prikongevallen vermijden

Iedere stagiair(e) dient de handen te wassen

- na het uittrekken van de handschoenen
- na gebruik van de toiletten
- voor en na het eten
- voor het manipuleren, bereiden en verdelen van voedingsmiddelen
- na het manipuleren van bevuild en mogelijk besmet materiaal
- na elke mogelijke besmetting van de handen
- roken, eten, drinken en schminken zijn verboden in labo.

Hepatitis B vaccinatie

In de afdelingen waar er rechtstreeks contact mogelijk is met bloed, of waar personen verblijven die mogelijk besmet zijn met het hepatitis B virus is hepatitis B vaccinatie noodzakelijk.

De stagiairs die niet gevaccineerd zijn tegen hepatitis B nemen contact op met de preventieadviseur–arbeidsgeneesheer.

Beroepsziekten

Elke ziekte of aandoening die mogelijks verband houdt met het werk dient onmiddellijk, gesignaleerd te worden aan de preventieadviseur–arbeidsgeneesheer.

Arbeidsongevallen

Arbeidsongevallen worden onmiddellijk gemeld aan het diensthoofd en de Arbeidsgeneesheer/behandelend geneesheer, stagemeeester. Een prikongeval met een gebruikte injectienaald is een arbeidsongeval. Na een prikongeval onmiddellijk contact opnemen met de preventieadviseur–arbeidsgeneesheer. Buiten de werkuren: dienst spoedgevallen.

Andere ziekten

Stagiair(e)s die drager zijn van een ziekte, die tijdens de normale werkactiviteiten kunnen overgedragen worden op andere personen, moeten onmiddellijk de preventieadviseur–arbeidsgeneesheer op de hoogte brengen.

Zwangerschappen

Zwangerschappen dienen onmiddellijk gemeld te worden aan de werkgever. Indien nodig zal de preventieadviseur–arbeidsgeneesheer oordelen of er preventiemaatregelen moeten getroffen worden ter bescherming van moeder en/of kind.

* Insite UZBRUSSEL–Kwaliteit en patiëntveiligheid
– Ziekenhuishygiëne

Bijlage 3: Risico evaluatie zwangerschap

Geneesheren

Risico biologische agentia voornamelijk virale infecties, ioniserende stralen (x stralen en isotopen), anesthesiegassen, tilwerk en chemische agentia.

Advies

- handschoenen en beschermkledij dragen
- goede handhygiëne
- bloednamen met een gesloten systeem
- geen instrumenterende taken
- geen blootstelling aan ioniserende straling, formaldehyde en anesthesiegassen
- geen assistentie van anesthesist bij operatie met open gassysteem
- anti HBs negatieven: louter administratief werk of verwijdering op FBZ
- geen verzorging (nauw fysisch contact) van patiënten met virale infecties schadelijk voor de zwangerschap (CMV secretors, HIV,HC,...)
- blootstelling aan agressie vermijden (in overleg met diensthoofd)
- stagiairs bereiden geen cytostaticaoplossingen en dienen ze niet toe. Idem voor contact ethyleenoxide, zo toch contact dan is dit verboden voor zwangere.

Aanpassing werkpost in overleg met stagemeester/ directeur.

Eventueel **verwijderen** (van werknemers met risico zwangerschap steeds in overleg met behandelend arts, en indien geen mutatie mogelijk is).

Prenataal verlof start **6 weken** voor de verwachte bevallingsdatum.

Lactatieverlof wordt aangeraden:

- algemene regel: mogelijk tot 15 weken na de bevallingsdatum
- opmerking: aangepast werk moet gevraagd worden de ganse duur van de lactatie.